

Bonsai verzorgingskalender

Januari

- Water geven: Let goed op! Harde uitdrogende winden, een bevroren grond en vrieskou. Elke dag controleren.
- Algemeen > De bomen staan al enige tijd geheel stil in groei. Vooral bij harde vorst de planten beschut zetten. Graaf desnoods de potten in de volle grond, of een speciaal daarvoor gemaakte bak om het vriesdrogen van de wortels te voorkomen. Omdat de meeste bomen nu in winterrust zijn, wordt er wel eens de vergissing gemaakt om de bomen meerdere dagen niet te bekijken en te controleren. Bescherm steeds tegen extreme weersomstandigheden, zoals strenge vorst, winterstormen of overvloedige regenval, maar lucht de eventuele winterberging ook eens als er zich de kans voordoet. Weet dat stilstaande lucht schimmel veroorzaakt. Is er geen strenge vorst, kunnen de bomen gewoon buiten blijven. Houd het weerbericht steeds goed in de gaten. De kans op wortel- en stamrot zijn nu erg groot, geef dus spaarzaam water, en alleen indien echt nodig. IJzige wind is zeer gevaarlijk als het vriest, deze kan een boom (vooral de wintergroene soorten) uitdrogen en verbranden, daar een bevroren boom geen water kan opnemen. Onze loofbomen staan er nu kaal bij. Er is nu veel tijd voor een grondige vormstudie. Vooral voor de Acers kan dit belangrijk zijn. Dit is trouwens de beste periode om Acers te bedraden en te snoeien. Snoei Acers drastisch terug, tot de kleinste internoden. Laat enkel die knopen staan die in het voorjaar nodig zijn voor de opbouw. Bij minder drastische snoei krijgt men in de zomer al gauw vormproblemen met grote, stugge internoden en een wirwar van teveel uitlopers. Preventief kan men de planten licht bespuiten tegen dierlijke plagen. Luizen zijn nu bvb. eenvoudig te bestrijden Bemesting is niet nodig in deze periode. Januari is een uitstekende maand om dennen en andere coniferen te enten.

Februari

- Water geven: Let goed op! Harde uitdrogende winden, een bevroren grond en vrieskou. Elke dag controleren.
- Verpotten > Vroeg uitlopende bomen als de knoppen gaan zwellen, iep, zelkova, spar en lariks en diverse prunus kunnen al verpot worden.
- Snoeien > Op het moment dat de knoppen gaan zwellen Wortelsnoei ook eventueel toepassen
- Bedraden > Loofbomen net voordat de knoppen gaan zwellen. Wel oppassen dat de takken niet nog bevroren zijn.
- Algemeen > De bomen staan al enige tijd geheel stil in groei. Vooral bij harde vorst de planten beschut zetten. Graaf desnoods de potten in de volle grond, of een speciaal daarvoor gemaakte bak om het vriesdrogen van de wortels te voorkomen. Omdat de meeste bomen nu in winterrust zijn, wordt er wel eens de vergissing gemaakt om de bomen meerdere dagen niet te bekijken en te controleren. Bescherm steeds tegen extreme weersomstandigheden, zoals strenge vorst, winterstormen of overvloedige regenval, maar lucht de eventuele winterberging ook eens als er zich de kans voordoet. Weet dat stilstaande lucht schimmel veroorzaakt. Is er geen strenge vorst, kunnen de bomen gewoon buiten blijven. Houd het weerbericht steeds goed in de gaten. De kans op wortel- en stamrot zijn nu erg groot, geef dus spaarzaam water, en alleen indien echt nodig. IJzige wind is zeer gevaarlijk als het vriest, deze kan een boom (vooral de wintergroene soorten) uitdrogen en verbranden, daar een bevroren boom geen water kan opnemen. Onze loofbomen staan er nu kaal bij. Er is nu veel tijd voor een grondige vormstudie. Vooral voor de Acers kan dit belangrijk zijn. Dit is trouwens de beste periode om Acers te bedraden en te snoeien. Snoei Acers drastisch terug, tot de kleinste internoden. Laat enkel die knopen staan die in het voorjaar nodig zijn voor de opbouw. Bij minder drastische snoei krijgt men in de zomer al gauw vormproblemen met grote, stugge internoden en een wirwar van teveel uitlopers. Preventief kan men de planten licht bespuiten tegen dierlijke plagen. Luizen zijn nu bvb. eenvoudig te bestrijden Bemesting is niet nodig in deze periode.

Maart

- Water geven > Houdt vochtig maar niet nat. Zeker pas verpotte bomen zijn gevoelig voor wortelrot.
- Verpotten > Zowel de bladhoudende bomen als naaldbomen en andere coniferen in pot moeten geïnspecteerd worden om te kijken of ze verpot moeten worden. Zet na het verpotten de bomen beschut weg.
- Snoeien > Bladverliezende bomen kunnen gesnoeid worden op het moment dat de knoppen gaan zwellen, maar vóór de knoppen uitlopen. Uitzonderingen: Acer en berken, druif, boomhortensia, kiwi, walnoot (pas snoeien wanneer de boom vol in blad staat)
- Bedraden > Bedraad bladverliezende bomen. Zowel de dikke takken als de dunne takken. Wel bij vorstvrij weer, anders zijn de takken zeer breekbaar. Bedraden voordat de knoppen zwellen omdat ze anders makkelijk afvallen
- Algemeen > Soms rare periodes van twijfelende groei van de bomen, en abrupte stops door vorstperiodes. Zeer gevaarlijk voor uw bomen. Ontdooiende bomen hebben water nodig, terwijl de wortels nog stijf bevroren zijn, wat leidt tot verdroging. Zorg dus voor een vochtige kluit! Hier gelden dezelfde regels als in januari, daar de weersomstandigheden meestal gelijkend zijn. Soms kan er in februari al enkele dagen mooi weer zijn, wat reacties teweegbrengt bij de bomen. Begint een boom uit te lopen of te bloeien, plaats hem dan uit de schaduw in wat meer zon (geleidelijk!) Zo niet worden de nieuwe scheuten lang en iel. Ook de winterbloeiers mogen in de zon, om een natuurlijke bloemkleur te verkrijgen. Plaats de bomen bij extreme weersomstandigheden onder een afdak of ergens beschut. Februari is de bekende maand wat voorjaarsstormen betreft. Harde wind, hagel, strenge vorst is nog allemaal mogelijk. Let ook op bomen die in een serre of kas staan, bij zonnige dagen kan de temperatuur plots fel stijgen, wat de bomen geen goed doet. Houd de watergift nog steeds aan de spaarzame kant, controleer de potgrond om te zien of water geven wel nodig is. Geef nog steeds geen bemesting zolang de bomen niet uitlopen. Het verpotseizoen komt eraan, zorg dat je alles om te verpotten zoals potgrondmengsel en eventuele nieuwe potten klaar hebt staan. Bij zacht weer in februari kan je al beginnen met verpotten op het eind van de maand. Geef wel de nodige nazorg voor deze bomen, en hou ze liefst vorstvrij na verpotten. Vanaf februari tot en met mei kan er vlot gestekt worden. Ook enten is nog steeds mogelijk. Vanaf februari kunnen ook de bladverliezende boomsoorten geënt worden. Deze maand kunnen we meestal genieten van de schitterende bloei van de vroege Prunussoorten en andere vroege bloeiers. Uitgebloeid worden ze drastisch teruggesnoeid en verpot. Bijna onopgemerkt hervatten de werkzaamheden zich.

April

- Verpotten > Bladverliezende soorten niet meer verpotten. Alleen soorten die nog geen blad hebben kunnen eventueel nog verpot worden. April is de verpotperiode voor de coniferen. Hier starten de lorken met het tonen van jong, nieuw groen. Ook de later op gang komende naaldbomen kunnen nog verpot worden. Wel beschut wegzetten na het verpotten. Naaldbomen kunnen nu worden verpot behalve de Pinus Ondertussen houden we onze bloeiers in de gaten, want die geven nu het beste van zichzelf. Na de bloei is bij hen ook het verpotten aan de orde. Beperk ook de vruchtvorming bij fruitbomen. Teveel vruchten ondermijnen de gezondheid van de plant. Bij Azalea wordt het begin van zaadvorming bij elk verwelkt bloempje weggenomen. Dit geduldwerkje wordt beloond met een grotere vitaliteit van de plant tijdens het groeiseizoen.
- Snoeien > Bij loofbomen wanneer de nieuwe uitgroei flink is uitgelopen en de takken uitharden. Terugsnoeien tot op één blad of bladpaar. In een vroeg stadium voor het verkrijgen van korte internodiën Uitgroei dat nieuwe takken moet worden natuurlijk nog niet wegsnoeien.
- Bedraden > Bedraad alleen coniferen. Bladhoudende soorten groeien nu te hard in de dikte om te bedraden. Bedraden kan dus wel, maar hou het draad goed in de gaten!
- Water geven > Geef nu regelmatig water. Houd de kluit goed vochtig.
- Bemesten > Mest in het voorjaar met zeer stikstofrijke mest. De stikstof is nodig voor de enorme groei in deze periode.

- Algemeen > De meeste bladverliezende soorten zijn nu in blad. Coniferen komen nu snel op gang en vormen veel nieuw loof. Wanneer de kans op nachtvorst verdwenen is, subtropische en daarna de tropische bomen naar buiten. Ook in april dien je nog goed het weer(bericht) in het oog te houden, en bomen te beschermen tegen felle winden en late vorst. Zeker de pas verpotte bomen goed beschermen tegen deze weers-elementen. Nieuwe knoppen en scheuten zijn snel verloren bij late vorstperiodes, dus zeker beschermen. In april is het meer de tijd van verpotten voor de coniferen. Laat eerst de potgrond wat droger worden, zodat het wat lossier is. Kijk eerst naar de wortelpartij of de doorworteling voldoende is om te verpotten. Sla geen alarm als je een witte schimmel tussen de wortels vindt, dit is een schimmel die in symbiose leeft met de boom. Verpot zelfs steeds wat schimmels mee in de nieuwe potgrond, zodat de boom/schimmel relatie niet te fel verstoord wordt. Na verpotten het grondoppervlak bedekken met wat vochtig veenmos. Langzaam aan kan de bemesting nu in de normale hoeveelheden gebeuren. (Niet voor de pas verpotte bomen!) Voorjaarbloeiers geven nu het beste van zichzelf, bomen zoals Azalea, Forsythia, Chaenomeles, Wisteria en sommige fruitbomen, vergeet zeker niet er van te genieten. Bescherm de bloemen tegen langdurige regenval. Is de bloei afgelopen kan men direct beginnen te verpotten wanneer noodzakelijk. Beperk ook eventuele vruchtvorming om de boom niet te fel te verzwakken. Geef water als de bomen het nodig hebben, maar zeker niet te veel water geven, om wortelrot te vermijden. Bescherm ook tegen langdurige regenval. Controleer alle bomen op insecten, schimmels, jonge scheuten van een boom zijn lekker eten voor deze beestjes. Bedraden is mogelijk nu, wees wel nog voorzichtig met nieuwe knoppen. Daar de groei in april zeer sterk is, en het helen van de wonden snel gaat, is april ook een goede maand voor jin en shari toe te passen, laat het hout wat drogen, om in de zomer het jin-produkt aan te brengen. Vergeet ook niet om geregeld een boom te draaien, zodat niet alle nieuwe groei naar dezelfde richting gaat groeien. Vanaf nu kan er geënt worden.

Mei

- Verpotten > Niet meer doen Dennen kunnen nu het beste worden verpot.
- Snoeien > Snoeien kan nu volop. Ook berken kunnen nu gesnoeid worden. Op dennen worden de kaarsen nu langer. Nijp de kaarsen in drie stappen. Eerst die op de onderste takken, een week later de middelste, en eindig twee weken later met de kaarsen in de top. Ook jeneverbessen worden met dit schema genepen.
- Algemeen > De knoppen gaan snel open en met het verschijnen van de bladeren groeien de wortels nu heel hard. Spuit loofbomen tegen schimmel, bladluis, meeldauw etc. naaldbomen tegen schildluis en spint. Yamadori: het is nu een goed tijdstip om yamadori uit te graven, de uitgegraven bomen kunnen direct herstellen! Nog steeds opletten voor late vorst. Nu het wat warmer wordt, moeten we de soorten die gemakkelijk door de felle zon bladverbranding oplopen gaan beschermen. (Beuk, berk, esdoorn, iep,...) Te veel zon doet het blad uitdrogen en bruin verkleuren. Plaats de bomen in gefilterd zonlicht tijdens langdurige zonneshijn. Bij warm weer ook meer water geven. Geef genoeg, maar ook niet teveel. Regenval in mei kan soms kort zijn, en bereikt soms onvoldoende de potgrond, corrigeer indien nodig de watergift. Geef bloeiende soorten nooit water over de bloemen. Loofbomen snoeien we terug op 2 of 3 bladeren, zodra een takje 5 à 6 bladeren heeft en dit afhankelijk van de stand van de knoppen en de vorm die we beogen. Zelkova, Acer, e.a. kunnen tegen het einde van de maand een bladsnoei krijgen, tenminste als de boom gezond is. Bladsnoei is afwerking! Verwijder het volledige blad, de bladstengeltjes blijven staan. Let op de richting van het laatste blad om de nieuwe groeirichting te controleren Verwijder scheuten die de vorm van de boom om zeep helpen. Enkel bij Zelkova en zomereik, die praktisch geen stengeltje hebben, laten we een klein stukje blad staan. Bladsnoei heeft bladverkleining als doel. Deze bladsnoei is echter een drastische ingreep die de plant verzwakt. Met een paar jaar extra geduld zal de bladverkleining ook zonder bladsnoei bereikt worden Vanaf half mei, kunnen de kaarsjes bij dennen weggenomen, of teruggesnoeid worden. Begin onderaan de boom, enkele dagen later in het midden, en nog later de top. Dit omdat het lagere gedeelte trager groeit, en de neiging heeft om te verzwakken. Ook te lange naalden kun je nu verwijderen. Coniferen zoals Juniperus en Chamaecyparis goed nijpen of plukken om dichte looftoeven te verkrijgen. Mei is een topmaand om te bemesten (behalve bloeiers en dennen) In mei mag de frequentie van bemesting verhoogd worden, behalve op bomen waar de vorm al af is. Mei is een goede maand om te stekken en marcotteren. Vanaf eind mei is bladsnoei op gezonde exemplaren mogelijk. Water geven Geef nu regelmatig water.

Juni

- Verpotten > Niet meer doen, uitsluitend in noodgevallen.
- Bedraden > Alle bomen kunnen nu bedraad worden. De diktegroei van loofbomen is nu traag omdat nieuw loof wordt teruggesnoeid.
- Water geven > Let op het uitdrogen
- Bemesten > Een algemene mest met een gelijke verhouding N-P-K. werkt prima.
- Snoeien > Coniferen kunnen nu goed gesnoeid worden. Loofbomen verdragen vormsnoei / lichte bladsnoei.
- Algemeen > De groei van loofbomen is nu afgenomen. Coniferen beginnen nu juist hard te groeien. In juni, de eerste zomermaand, gaan we verder met bemesten van onze bomen, behalve de zomerbloeiende bomen zoals een satsuki azalea. Zijn de bloeiende soorten uitgebloeid, kan men aan snoei en bemesting beginnen. Wissel bij groenblijvende soorten af tussen bemesting met tabletten of korrels, en met vloeibare bemesting . Bladverliezende soorten groeien nu bijzonder snel, en we dienen geregeld de nieuwe lange scheuten terug te snoeien. Snoei juist boven een knop die naar de gewenste groeirichting wijst. Coniferen spaarzaam bemesten, anders worden de naalden te lang. Geef de bomen nu grondig water, zeker als de temperaturen de hoogte in gaan. Vaak dien je zelfs tweemaal per dag water te geven. Waterminnende soorten zoals bijvoorbeeld wilg of wisteria plaats je vanaf nu op een schaal met water. Juni is de meest geschikte maand voor bladsnoei. Steeltje laten staan. Na 2-3 weken zullen de knoppen openen en nieuw kleiner blad verschijnen. Bomen waar bladsnoei op toegepast is, kan je nu bedraden en vormen, met het goede zicht op de takstructuur. Ideale maand om te marcotteren

Juli

- Water geven > Let op het uitdrogen
- Bemesten > Hou jezelf aan je bemestingsschema. Bladeren die nu geel worden, zijn waarschijnlijk te wijten aan een tekort van magnesium en ijzer. Geef aangepaste voeding. Bij sommige soorten kun je het stikstofgehalte bij bemesting naar beneden brengen, zodat de nieuwe groei tijdig kan stoppen en afharden. Bij coniferen kan er een rustpauze voor bemesting ingebouwd worden, vooral bij oudere bomen.
- Snoeien > Wonden genezen heel snel. Prima tijd voor freeswerk. Na bladsnoei kunnen grote takken van zowel loofbomen als coniferen prima gesnoeid worden. Lichte onderhoudssnoei kan en mag nog steeds bij loofbomen.
- Algemeen > De groei van loofbomen staat nu bijna stil. De boom spaart energie voor een tweede groeispuurt. Coniferen groeien onverminderd door. Blijf bomen die gevoelig zijn voor zonnebrand beschermen tegen teveel zon, door ze in de (gedeeltelijke) schaduw te plaatsen. Let ook op voor de combinatie van hoge temperaturen en wind, die een pot snel kan doen uitdrogen. Geef voldoende water tijdens deze maand, zeker de kleine shohin. Ook kan je de omgeving van de bonsai goed nat maken en zo de luchtvochtigheid rond de bonsai verhogen. Ook nog steeds de bomen roteren zodat alle kanten voldoende zonlicht ontvangen. Blijf alle bomen geregeld controleren op ongedierte en ziekte. Kijk ook op de onderkant van bladeren, of bekijk de schors eens grondig, naar sporen van insecten. Behandel eventueel preventief of gebruik een insecticide wanneer nodig. Blijf ook alle nieuwe groei terugsnijden om de gewenste vorm te behouden. Door deze snoei zal er zich een fijnere takstructuur ontwikkelen. Dun volle loofbomen wat uit om plaats te geven aan nieuwe groei. Juniperus en Chamaecyparis regelmatig nijpen om mooie volle loofbomen te verkrijgen. Er kan gestekt worden in deze maand. Controleer ook uw markotten zodat ze niet uitdrogen, en geef eventueel wat water (met superthrive).

Augustus

- Water geven > Let op het uitdrogen
- Bemesten > De hoeveelheid stikstof voor loofbomen moet nu snel teruggebracht worden, aangezien de loofbomen beter geen nieuwe uitgroei moeten produceren. Coniferen mogen nog iets langer stikstof krijgen.
- Snoeien > Snoeien > In deze periode genezen wonden heel snel. Een prima tijd om grote takken van zowel loofbomen als coniferen te snoeien. Ook een prima tijd voor freeswerk.
- Algemeen > De bladeren van bladverliezende loofbomen gaan er nu "moe" uitzien. Vooral bomen als haagbeuk krijgen een matte kleur. Coniferen zijn nu juist op hun top in de bloedhete zon. In augustus zal de groei afremmen, en kan ook de bemesting verminderd worden. Enkel stikstofvrije meststoffen kunnen nog toegepast worden, om geen nieuwe groei meer te hebben in de late herfst, die dan toch niet meer kan afharden voor de winter. Ook de snoei mag minderen om ook geen nieuwe groei meer te veroorzaken. Nijp eventueel de groeipunten weg. Dennen kunnen nu gele naalden krijgen, wat een natuurlijk verschijnsel is (afstoten oude naalden). Ook nu nog kunnen naaldbomen goed verpot worden, hou ze wel enkele weken uit felle zon. Dood hout kan nu goed gebleekt worden met jin-vloeistof. Doe deze behandeling best in volle zon, zodat het zo snel mogelijk kan opdrogen. Zorg ook dat er geen jin-vloeistof op de potgrond terecht komt. Let ook op de watergift de eerste dagen zodat er geen water over het dood hout komt, dat in de potgrond terecht komt. Blijf controleren op ziekte en ongedierte en grijp in wanneer nodig. Na benauwt weer opletten voor onweersbuien of stortregenbuien, die fel tekeer kunnen gaan. Zorg dat de bomen in een schuilplaats kunnen gezet worden bij extreme omstandigheden. Let op het weerbericht. Bedraden is mogelijk, maar wees voorzichtig bij nieuwe sappige groei, die snel kan afbreken. Sommige markotten kunnen genoeg wortels hebben om opgepot te worden. Bij coniferen kunnen nu kegels verschijnen. Ondanks ze zeer mooi zijn, kan overvloed in kegels een plant verzwakken. Verwijder enkele kegels of allemaal als ze een probleem dreigen te vormen voor de gezondheid van de plant. Ook teveel aan fruit mag verwijderd worden om niet te veel krachten van de boom te verliezen.

September

- Verpotten > Niet meer doen.
- Bedraden > De bedrading die nog aanwezig is uit de bomen verwijderen. Dikke stukken draad verwijderen en opnieuw bedraden, om het ingroeien te controleren.
- Water geven > Water geven > Vochtig houden. Vooral bomen in een luchtig grondmengsel kunnen op warme dagen nog snel uitdrogen.
- Bemesten > Tot eind Oktober bemesten met PK mest voor de opbouw van weerstand
- Snoeien > Alleen jeneverbessen en naaldbomen vorm snoeien. Ook het nemen van stekken kan in deze periode.
- Algemeen > Het uitgraven van bomen uit het wild nu mogelijk, massieve kluit nemen Yamadori Nieuwe groei staat stil. Alleen de stugge jeneverbessen groeien nog stevig door. In september start de herfst, en stilaan zullen de bomen zich voorbereiden op de winter. Alle groei zal langzaam verminderen, en nieuwe scheuten kunnen nu beginnen met 'afharden', zodat ze klaar zijn voor de koude winter. Langzamerhand zullen de bladeren gaan verkleuren naar een mooie herfstkleur, gespreid over de ganse herfst. Ook moet je terug gaan opletten met binnenbonsai, die geen koude nachten kunnen verdragen. Haal ze tijdig binnen, indien de nachttemperaturen terug gevoelig gaan zakken. Controleer wel op ziekte en ongedierte, en behandel indien nodig. September betekent ook meer regenval, wat minder water geven betekent. Begin de bonsai al wat droger te houden, om ze beter af te harden, het geeft ook een betere herfstkleur. Bescherm zeker tegen langdurige regenval, plaats ze eventueel onder een afdak. Opgelet: het gevaar van schimmelvorming is erg groot deze maand. Preventief behandelen met schimmelwerende middelen. Bemesting kan nu overgeschakeld worden naar halve dosissen, liefst met stikstofvrije meststof. Grote snoeiwonden op dennen behandelen met wondpasta om bloeden en binnendringen van schimmels te voorkomen. Oude gele naalden kunnen met de hand verwijderd worden. Oude bedrading kan nu nog verwijderd worden en eventueel vernieuwd worden. Veel snoeien gaat zorgen voor nieuwe uitgroei, die niet meer tijdig zal kunnen afharden. Lichte snoei kan eventueel nog wel. Marcotten kan je nu

verpotten, wel met grote voorzichtigheid de nieuwe wortels behandelen. Als je nog geen winterberging voorzien hebt, kan je nu stilaan plannen beginnen te maken. September is ook de maand bij uitstek voor het verzamelen van zaad. Veel boomzaden hebben, voor de uitzaai, een stratificatie nodig. Hiertoe brengt U de gereinigde zaden in een kistje, gevuld met zand en laat ze een ganse winter buiten, beschermd voor hongerige vogels. De koude zal het kiemen van het zaad mogelijk maken.

Oktober

- Verpotten > Startmateriaal uit de volle grond nu in de trainingspotten plaatsen, vooral loofbomen. Buitenbonsai kunnen ongestoord buiten blijven, indien mogelijk beschermt tegen langdurige regenval.
- Water geven > Vochtig houden. Vooral bomen in een luchtig grondmengsel kunnen op warme dagen nog snel uitdrogen.
- Bemesten > We blijven wekelijks bemesten met een stikstofloze meststof (N.P.K. = O.10.10) en blijven attent voor schimmelvorming op onze bomen.
- Snoeien > Naaldbomen kunnen eventueel nog gesnoeid worden ,de loofbomen doen we in het voorjaar weer.

November

- Verpotten > Niet meer doen. Ruw materiaal dat nog niet in bonsaipotten staat kan nu wel verpot worden, maar niet naar bonsaischalen overbrengen. Bewaar dit voor het vroege voorjaar. Bonsai met een twijfelachtige afwatering voor de winter kunnen nu vrij veilig een nood verpotting ondergaan. Wel zorgen dat er geen kans is op nachtvorst wanneer je dit doet.
- Snoeien > Niet meer nodig,naaldbomen (dennen en jeneverbessen kunnen nog) Alleen ruw materiaal in de volle grond kan nu hard worden teruggesnoeid.
- Water geven > Vochtig houden. Let op harde winden. Die kunnen de pot heel snel uitdrogen.
- Bemesten > Niet meer mesten tot het komende voorjaar.
- Algemeen > De groei van alle bomen staat nu stil. De bomen zijn nu echter hard aan het werk. Niet alleen om energiereserves op te slaan voor de eerste groeispuurt in het voorjaar, maar ook om celwanden te versterken voor de komende rustperiode. De takken harden nu af. Bomen ontdoen van dode blaadjes en takjes. Let op de nachttemperaturen wat betreft de "kamerbonsai"! Haal de planten binnen en zet ze op een lichte, koele plek in huis. Vanaf oktober kunnen we genieten van de herfstkleuren van onze bonsai. Een mooi moment om nog eens een foto te nemen. Watergift wordt nu minder nodig, bied eerder bescherming tegen teveel water. Bescherm in oktober alle bonsai tegen langdurige regenval, zet ze eventueel onder een afdak of een beschutting. Vanaf nu kan het gaan vriezen, binnenbonsai moeten nu echt naar binnen, afhankelijk van de soort in een koude kamer, of een verwarmde kamer. Buitenbonsai echter hebben nog geen bescherming nodig, deze eerste vorst zal de bomen goed afharden, en langzaam naar winterrust brengen. Bomen die niet gezond zijn kunnen nu misschien beter in volle grond gezet worden. Blijf alle bomen controleren op ongedierte en schimmels. Bomen die in het begin van het seizoen bedraad zijn geweest, nu controleren op ingroeiende draden, en zo nodig verwijderen. Groei van het huidige jaar, dat nog zacht en flexibel is, kan nu nog gemakkelijk bedraad worden. Snoei is nog mogelijk deze maand, zeker na bladval, wanneer je een goed zicht hebt op de takkenstructuur. Grote snoeiwonden behandelen met een wondpasta. Blijf de oude naalden op dennen verwijderen. Ruim alle afgevallen bladeren of naalden onmiddellijk op, daar deze ziekte en schimmels kunnen veroorzaken. Geef nog één keer een stikstofvrije bemesting, voor bloeiende soorten mag er een fosforrijke mestgift gegeven worden. Fosfor bevordert de vorming van bloemen en vruchten. Indien je bomen vorstvrij kunt overwinteren, kan je nu nog verpotten. Geef deze bomen zeker geen meststoffen meer. Let op het weerbericht voor extreme weersomstandigheden, en zorg voor een schuilplaats die snel onderdak kan bieden, in geval van nood.

December

- Verpotten > Niet meer doen.
- Bedraden > De takkenstructuur is nu prima te zien. Het is heel verleidelijk nu te bedraden. Niet meer doen!
- Snoeien > Niet meer nodig. Alleen ruw materiaal
- Water geven > De meeste bonsai krijgen nu van de natuur meer water dan goed voor ze is. Zorg desnoods voor een afdak. Zeker als niet goed gemest is en de grond is dichtgeslagen is wortelrot nu een groot risico. Beschut opstellen i.v.m. de uitdrogende en snijdende wind.
- Bemesten > Niet meer mesten tot het komende voorjaar.
- Algemeen > De groei van alle bomen staat nu stil. De temperatuur is nu zo ver gedaald dat er ook "in de boom" niets meer gebeurt. Alle bonsai zouden nu in winterrust moeten zijn. Bij langdurige temperaturen onder -5 °C plaats je de planten best in een serre of in een winterberging. Opgelet: geen water geven tijdens vorstperiodes. Watergift zal bijna niet meer nodig zijn, wel blijven opletten voor uitdrogende wind of abnormaal lange droogte. Potten kunnen beschadigd worden door te natte potten gecombineerd met zware vorst. Geef geen enkele bemesting meer. Snoeien is nog mogelijk, maar breng altijd een wondpasta aan. Bedraden wordt nu niet meer uitgevoerd, daar de takken nu zeer broos zijn. Sommige soorten zoals Juniperus of Cryptomeria kunnen nu een koude reactie vertonen en een rare roestbruine kleur krijgen. Dit is een normaal gebeuren en geen ziekte of afsterven. De groene kleur komt weer terug zodra de temperaturen weer gaan stijgen. Vanaf december (tot en met februari) kan men beginnen met enten op coniferen. Gebruik deze rustige periode om uw gereedschap eens een grote onderhoudsbeurt te geven. Ga eens op zoek naar nieuwe en betere potten voor bomen die aan verpotten toe zijn. Loofbomen zonder blad zijn gemakkelijker om takstructuur en design te bestuderen, maak er dus gebruik van.